

[Уводник](#)

[Садржај](#)

[Резимеи](#)

[Contents and summaries](#)

УВОДНИК

Тема овог броја Нове српске политичке мисли је Косово и европски идентитет Србије. Реч је о питању у односу на које се не само препознају и повлаче демаркационе линије на српској политичкој сцени, него – што је у теоријском, научном и културолошком смислу далеко важније – у великој мери артикулише, уобличава и усмерава целокупно стваралаштво из области друштвених наука и одређује његов даљи правац. Од одговора на питање како ћемо разумети питање Косова и питање свог европског идентитета,

односно, питање односа српског националног идентитета и наднационалне, европске вредносне и политичке идентификације и њихову међусобну везу умногоме зависи какав ће идентитетски образац овог народа бити успостављен и какав ће бити референтни оквир унутар којег ће се градити будућа српска политикологија и друштвена наука, као и српски духовни и културни простор.

С друге стране, проблематизација Косова и европског идентитета, иако на први поглед може тако деловати, није само српско питање и питање о Србији. То је проблем ширих размера у политичком, правном, социолошком и филозофском смислу, с обзиром да собом отвара како начелно питање односа националног и наднационалног идентитета, тако и питање о самом пројекту и будућности ЕУ (као првог транснационалног савеза у историји) у светлу актуелног окретања према категоријама државе и нације у постглобалном свету. Најзад, ово питање подразумева и низ стручних расправа до којих је дошло поводом самопрокламоване независности Косова супротно међународном праву и чињеници да никада и нигде у новијој историји сувереност једне државе није била доведена у питање на начин на који је то учињено у случају Србије.

На тај начин, питање Косова и европског идентитета истовремено се испоставља и као питање о држави, суверености, праву, демократији, садашњости и будућности Европе, и, са друге стране, као нормативно питање о вредностима, значењу, смислу и тековинама европске цивилизације, дакле, питање које је, стога, од значаја и за светски политиколошки, социолошки, правни и политичко-филозофски дискурс.

Шта је, дакле, европски одговор на европски проблем? Какав је стварни однос српског националног идентитета и европског идентитета већине српског народа? У ком смислу је питање Косова неодвојиво и парадигматично за српски национални идентитет? Односно, није ли, напротив, управо идеја о Косову као неодвојивом делу Србије заснована на принципу мултиетничности, а не на националном принципу? У каквом односу стоје категорије суверености и сецесије према питању идентитета? Да ли је могућа и у пракси остварива идеја о истовременом остварењу националног и наднационалног идентитета? Која је веза између идентитета и демократије?

Ово су нека од питања на које угледни политиколози, социолози, филозофи и историчари одговарају у тематском блоку овог броја Нове српске политичке мисли. Темат започиње анализом Радмиле Накараде у којој се аргументише у прилог тезе да се целокупан однос ЕУ према распаду бивше СФРЈ, а нарочито косовском питању, показао као неадекватан и у суштинском смислу „неевропски“. Следи филозофски прилог Богдане Кољевић, у којем се наднационални и национални идентитетски обрасци

разматрају кроз политичке пројекте САД и ЕУ у протеклој деценији, са посебним освртом на Косово и Метохију и питање демократије. Слободан Самарџић анализира идеју о „прецедентном карактеру“ косовског проблема као класичног случаја захтева за сецесијом, док Горан Николић излаже структуру демографских процеса на Косову и Метохији након Другог светског рата и друштвене последице тог процеса. Социолошки рад Слободана Миладиновића излаже резултате емпиријских истраживања српског јавног мњења о проблему Косова и Метохије, а у прилогу Ивоне Лађевац и Драгана Ђукановића износи се закључак о само привидној мултиетничности и стварној етничкој подељености на простору Косова. У анализи Јелене Пономарјове излаже се идеја о квазидржавности као облику ширења глобалног управљања, док се у прилогу Драгомира Анђелковића образлаже идеја о Косову као огледалу европског идентитета Срба.

У рубрици Огледи доносимо критичку анализу Владана Кутлешића поводом мишљења Венецијанске комисије о новом уставу Србије, као и текст Наде Радушки, која даје упоредни преглед модела по којима се мањинска питања решавају у различитим европским државама. У истој рубрици објављују се и радови Лорне Штрбац и Зорана Крстића о различитим аспектима проблема глобализације, као и разматрање Дејана Вука Станковића о Поперовој и Хајековој критичкој ревизији колективизма. У овом броју Нове српске политичке мисли објављујемо и превод недавно преминулог руског филозофа Александра Панарина, као и осврте, рецензије и приказе Дејана Петровића, Добрице Гајића, Небојше Вуковића, Марија Брудара, Милице Весковић и Славише Орловића.

САДРЖАЈ

Уводник	3
---------------	---

ТЕМА БРОЈА: КОСОВО И ЕВРОПСКИ ИДЕНТИТЕТ СРБИЈЕ

Радмила Накарада

Европски одговор за европски проблем..... 7

Богдана Кољевић

Косово и Европска унија: питања идентитета и демократије 19

Слободан Самарџић

Сувереност – самоопредељење – сецесија 33

Горан Николић

Албански популациони бум на Косову и Метохији након Другог светског рата
.....51

Слободан Миладиновић

Преговори о статусу Косова – поглед из српског угла:

између праведног и реалног 67

Ивона Лађевац и Драган Ђукановић

Косово – између прокламоване мултиетничности и стварне

етничке подељености 93

Јелена Пономарјова

Квазидржавност као инструмент хегемоније: случај Косово 105

Драгомир Анђелковић

Косово као огледало европског идентитета Срба 121

Огледи

Владан Кутлешић

Венецијанска комисија о Уставу Србије 137

Нада Радушки

Решавање мањинског питања у развијеним европским

државама – Оландска острва као узор 153

Лорна Штрбац

Културна глобализација 167

Зоран Крстић

Глобализација и десуверенизација 189

Дејан Вук Станковић

Поперова и Хајекова критичка ревизија колективизма 207

Превод

Александар Панарин

Хришћански фундаментализам против „тржишног тероризма“ 227

Осврти, рецензије, прикази

Дејан Петровић

Партнерство уместо непријатељства

(Џон Лојд, Шта медији раде нашој политици) 249

Добрица Гајић

Балкан у 19. веку

(Анђело Тамбора, Кавур и Балкан) 253

Небојша Вуковић

Будући пут Русије

(Юриј Николаевич Голубчиков, Владимир Федорович Нестеренко,

Будущее России) 265

Марио Брудар

Узалудан ангажман

(Бранислав Крстић, Ампутирано Косово – одбрана Милошевића

која траје) 272

Милица Весковић

Од мита до идентитета

(Пјотр Кунцевич, Легенда Европе) 275

Славиша Орловић

Од слободе једног до слободе свих

(Војислав Становчић, Политичка теорија) 279

Contents 287

РЕЗИМЕИ

Рад-ми-ла На-ка-ра-да

Фа-кул-тет по-ли-тич-ких на-у-ка

Beograd

ЕВРОП-СКИ ОД-ГО-ВОР ЗА ЕВРОП-СКИ ПРО-БЛЕМ

Са-же-так: У ра-ду се по-ла-зи од те-зе да је од-нос ЕУ пре-ма рас-па-ду Ју-го-сла-ви-је, а по-себ-но пре-ма ко-сов-ском за-пле-ту у ве-ли-кој ме-ри су-спен-до-вао прин-ци-пе на ко-ји-ма се она са-ма уз-ди-гла и ко-је је про-мо-ви-са-ла. На тај на-чин раз-гра-ди-ла је ми-ров-ни кон-сен-зус, као и кон-сен-зус о не-на-сил-ном ме-ња-њу гра-ни-ца, чи-ме је до-при-не-ла ус-по-ста-вља-њу вла-да-ви-не над пра-вом, ре-ха-би-ли-то-ва-њу си-ле и ши-ре-њу кон-фу-зи-је и ха-о-са. Раз-ло-ге за по-се-за-њем за не-е-вроп-ске од-го-во-ре ЕУ аутор на-ла-зи у ње-ним хе-ге-мон-ским аспи-ра-ци-ја-ма, по-тре-би уну-тра-шњег ди-сци-пли-но-ва-ња и па-ци-фи-ка-ци-је Ср-би-је. Аутор се на кра-ју освр-ће на про-тив-реч-но-сти ре-а-ли-зма ко-ји не из-во-ди до кра-ја кон-се-квен-це свог праг-ма-ти-зма.

Кључ-не ре-чи: ЕУ, Ср-би-ја, Ко-со-во, ме-ђу-на-род-но пра-во, ми-ров-ни кон-сен-зус, ре-а-ли-зам, илу-зи-је, си-ла.

Бог-да-на Ко-ље-вић

Но-ва шко-ла за дру-штве-на ис-тра-жи-ва-ња

Њујорк

КО-СО-ВО И ЕВРОП-СКА УНИ-ЈА: ПИТАЊА ИДЕН-ТИ-ТЕ-ТА И ДЕ-МО-КРА-ТИ-ЈЕ

Са-же-так: У члан-ку се по-ла-зи од раз-ма-тра-ња од-но-са на-ци-о-нал-них и над-на-ци-о-нал-них иден-ти-тет-ских обра-за-ца у са-вре-ме-ној по-ли-тич-кој те-о-ри-ји и прак-си. Аутор из-но-си ар-гу-мент да је иде-ја о „свет-ској др-жа-ви“, су-прот-но са-мо-про-кла-мо-ва-ној за-ми-сли и за-јед-но са иде-јом о уни-вер-зал-ном мо-де-лу ли-бе-рал-но-за-пад-не де-мо-кра-ти-је, за-пра-во по-слу-жи-ла за афир-ма-ци-ју аме-рич-ког на-ци-о-нал-ног ин-те-ре-са. По-ли-тич-ки про-јект САД у про-те-клој

де-це-ни-ји ре-а-ли-зо-ван је као син-те-за нео-праг-ма-ти-зма, пост-мо-дер-ни-зма и крип-то-шти-ти-ја-ни-зма, и не-до-ста-так ја-сне и до-след-не иде-о-ло-шке про-фи-ли-са-но-сти је-дан је од основ-них раз-ло-га не-у-спе-ха овог про-јек-та, као и про-прат-ног дис-кре-ди-то-ва-ња иде-ја де-мо-кра-ти-је и плу-ра-ли-зма. Про-јект ЕУ, с дру-ге стра-не, као пр-ви тран-сна-ци-о-нал-ни са-вез у исто-ри-ји, пој-мов-но и прак-тич-но са-др-жао је мо-гућ-ност за обра-зо-ва-ње по-ли-тич-ке за-јед-ни-це са дру-га-чи-јим иден-ти-тет-ским обра-сцем, али не-до-ста-так кон-цеп-ту-ал-ног окви-ра и са-гла-сја око во-де-ћих прин-ци-па до-вео је до на-ра-ста-ју-ћег ути-ска о не-ре-ал-но-сти европ-ског иден-ти-те-та, би-ло да је реч о прав-ној или нор-ма-тив-ној ком-по-нен-ти. Кон-текст у ко-јем се стра-те-шка кон-вер-ген-ци-ја САД и ЕУ не-пре-ста-но по-ве-ћа-ва до-вео је у пи-та-ње не са-мо по-ли-тич-ки су-бјек-ти-ви-тет ЕУ, већ и европ-ску иде-ју де-мо-кра-ти-је и струк-ту-ру ме-ђу-на-род-них од-но-са у це-ли-ни. Ар-би-тра-ран од-нос пре-ма пи-та-њу на-ци-о-нал-ног иден-ти-те-та и ме-ђу-на-род-ном пра-ву про-из-вео је ди-ле-му о из-бо-ру Ср-би-је из-ме-ђу Ко-со-ва и Ме-то-хи-је и ЕУ, чи-ме је ЕУ не-по-сред-но ста-ла на стра-ну кон-сти-ту-и-са-ња про-из-вољ-ног „дру-штва де-мо-кра-ти-ја“, као про-из-во-да иде-је ли-бе-рал-ног ин-тер-вен-ци-о-ни-зма.

Кључ-не ре-чи: *на-ци-о-нал-ни иден-ти-тет, де-мо-кра-ти-ја, тран-сна-ци-о-нал-ни иден-ти-тет, Ко-со-во и Ме-то-хи-ја, Европ-ска уни-ја, САД, ли-бе-рал-ни ин-тер-вен-ци-о-ни-зам.*

Сло-бо-дан Са-мар-џић

Факултет политичких наука

Београд

Су-ве-ре-ност – са-мо-о-пре-де-ље-ње – се-це-си-ја* на при-ме-ру от-це-пље-ња Ко-со-ва

Са-же-так: У овом члан-ку аутор по-ла-зи од чи-ње-ни-це да је про-те-клих го-ди-на на Ко-со-ву и Ме-то-хи-ји на про-ве-ри исто-вре-ме-но би-ла спо-соб-ност ме-ђу-на-род-не за-јед-ни-це, спрем-ност Ср-ба и Ал-ба-на-ца да по-стиг-ну ком-про-мис, као и пи-та-ње сми-сла вред-но-сти на ко-ји-ма по-чи-ва са-вре-ме-ни по-ли-тич-ки, на-ро-чи-то европ-ски, по-ре-дак. У том кон-тек-сту, аутор ана-ли-зи-ра иде-ју о „пре-се-да-ну“, раз-ли-ку-ју-ћи не-га-тив-но зна-че-ње пре-се-да-на у ме-ђу-на-род-ним од-но-си-ма и по-зи-тив-но зна-че-ње, као мо-гу-ћи на-чи-н уре-ђе-ња уну-тра-ш-њих од-но-са. Ар-гу-мент да се „пре-це-дент-ни ка-рак-тер“ ко-сов-ског про-бле-ма ни на ко-ји на-чин не тре-ба раз-у-ме-ти као „пре-се-дан“ у пр-вом сми-слу аутор из-ла-же кроз ана-ли-зу „ко-сов-ског слу-ча-ја“ као кла-сич-ног слу-ча-ја зах-те-ва за се-це-си-јом, тј. кроз по-ли-тич-ко-прав-ну чи-ње-ни-цу да је спор из-ме-ђу Ср-ба и Ал-ба-на-ца су-коб из-ме-ђу су-ве-ре-но-сти и се-це-си-је. У дру-гом де-лу, по-ла-зе-ћи од уви-да је реч о су-ко-бу из-ме-ђу пра-ва на су-ве-ре-ност др-жа-ве и пра-ва на са-мо-о-пре-де-ље-ње јед-не ет-нич-ке за-јед-ни-це, раз-ма-тра-ју се прав-но-нор-ма-тив-ни при-ступ и те-о-риј-ски при-ступ овом про-бле-му. Аутор за-кљу-чу-је да се у оба сми-сла пи-та-ње оправ-да-но-сти се-це-си-је су-о-ча-ва са те-шко-ћа-ма и фор-мал-не и ма-те-ри-јал-не при-ро-де, као и да су по-сле-ди-це се-це-си-је Ко-со-ва и Ме-то-хи-је, као „пре-се-да-на“ у не-га-тив-ном зна-че-њу, трај-но кон-фликт-ног ка-рак-те-ра у по-гле-ду бу-дућ-но-сти и ста-бил-ности Бал-ка-на.

Кључ-не ре-чи: су-ве-ре-ност, се-це-си-ја, је-дин-ствен слу-чај, са-мо-о-пре-де-ље-ње, прав-но-нор-ма-тив-ни при-ступ, те-о-риј-ски при-ступ, ста-бил-ност.

Го-ран Ни-ко-лић

НСПМ

Београд

АЛ-БАН-СКИ ПО-ПУ-ЛА-ЦИ-О-НИ БУМ НА КО-СО-ВУ И МЕ-ТО-ХИ-ЈИ НА-КОН ДРУ-ГОГ СВЕ-Т-СКОГ РА-ТА

Са-же-так: По-ве-ћа-ње бро-ја Ал-ба-на-ца на Ко-со-ву и Ме-то-хи-ји у пе-ри-о-ду на-кон Дру-гог свет-ског ра-та ре-зул-тат је де-мо-граф-ских про-це-са ко-ји су се ме-ђу њи-ма од-ви-ја-ли у овом пе-ри-о-ду (по-ве-ћа-ње раз-ли-ке из-ме-ђу на-та-ли-те-та и мор-та-ли-те-та). Ме-ра-ма еко-ном-ске, здрав-стве-не, про-свет-не и со-ци-јал-не по-ли-ти-ке, као и по-ве-ћа-њем жи-вот-ног стан-дар-да, до-шло је до зна-чај-ног па-да смрт-но-сти (од-ра-слих и одој-ча-ди), док је на-та-ли-тет стаг-ни-рао или бла-го па-дао. При-вре-да, због сво-је струк-ту-ре, ни-је би-ла у ста-њу да при-хва-ти ви-шко-ве рад-не сна-ге, па та-ко ни да ство-ри еко-ном-ску под-ло-гу за еман-ци-па-ци-ју ал-бан-ске же-не. Пла-ни-ра-њу по-ро-ди-це ме-ђу ко-сов-ско-ме-то-хи-ј-ским Ал-бан-ци-ма опи-рао се жи-лав па-три-јар-хал-ни си-стем. Кон-тро-ли ра-ђа-ња опи-ра-ли су се мо-рал, пред-ра-су-де и не-зна-ње. Кон-зер-ви-ра-њу па-три-јар-хал-ног си-сте-ма по-ма-гао је и ко-му-ни-стич-ки ре-жим ка-ко са-мом сво-јом при-ро-дом (ко-лек-ти-ви-зам), та-ко и по-ли-ти-ком пак-ти-ра-ња и ин-кор-по-ри-ра-ња (у се-бе) па-три-јар-хал-них вр-хо-ва.

Кључне речи: Албанци, Косово и Метохија, наталитет, морталитет, патријархални систем.

Сло-бо-дан Ми-ла-ди-но-вић

Фа-кул-тет ор-га-ни-за-ци-о-них на-у-ка

Бе-о-град

ПРЕ-ГО-ВО-РИ О СТА-ТУ-СУ КО-СО-ВА – ПО-ГЛЕД ИЗ СРП-СКОГ УГЛА: ИЗМЕЂУ ПРАВЕДНОГ И РЕАЛНОГ

Са-же-так: Ре-зул-та-ти ем-пи-ри-ј-ских ис-тра-жи-ва-ња ука-зу-ју на то да у све-сти гра-ђа-на Ср-би-је, као мо-дал-ни, до-ми-ни-ра став ко-ји ис-ка-зу-је ви-ше од по-ло-ви-не гра-ђа-на да би нај-пра-вед-ни-ји ис-ход пре-го-во-ра о ста-ту-су Ко-со-ва и Ме-то-хи-је

тре-ба-ло да бу-де (про-ши-ре-на) ауто-но-ми-ја у окви-ру Ср-би-је. С дру-ге стра-не, ве-ли-ки број њих сма-тра да ће се пре-го-во-ри за-вр-ши-ти са-мо-стал-но-шћу Ко-со-ва и Ме-то-хи-је. Кон-ста-ту-је се да ак-си-о-ло-шки мо-ме-нат има пре-суд-ну ва-жност у за-у-зи-ма-њу ста-ва о пра-вед-ном ис-ходу, те да се о ра-ци-о-нал-ним мо-ти-ви-ма ма-ло раз-ми-шља. Ово по-твр-ђу-ју и по-да-ци да је ве-ћи-на гра-ђа-на убе-дљи-во про-тив мо-гућ-но-сти да се убр-за-но при-кљу-че-ње Европ-ској уни-ји усло-ви да-ва-њем (при-хва-та-њем са срп-ске стра-не) ауто-но-ми-је Ко-со-ву и Ме-то-хи-ји. У тек-сту се ана-ли-зи-ра ути-цај пар-тиј-ско-по-ли-тич-ког и иде-о-ло-шког де-тер-ми-ни-зма на за-у-зи-ма-ње ста-во-ва о ко-сов-ској кри-зи и за-кљу-чу-је се да по-сто-је две гру-пе гла-са-ча и сим-па-ти-зе-ра во-де-ћих пар-ла-мен-тар-них стра-на-ка ко-је се мо-гу при-ка-за-ти као твр-да (ДСС, СРС и СПС) и ме-ка (ЛДП, Г17 плус и ДС) ли-ни-ја у фор-му-ли-са-њу ста-во-ва ве-за-них за бу-ду-ћи ис-ход пре-го-во-ра о ста-ту-су Ко-со-ва, с тим да се опре-де-ље-ни гла-са-чи ЛДП-а по-ка-зу-ју као ул-тра-ме-ка ли-ни-ја. На кра-ју се да-је осврт на со-цио-исто-риј-ски кон-текст ко-сов-ске кри-зе и ука-зу-је на мо-гу-ће прав-це ње-ног ре-ша-ва-ња, при че-му се као нај-ре-ал-ни-ја и исто-риј-ски нај-про-дук-тив-ни-ја раз-ма-тра ус-по-ста-вља-ње ду-го-роч-ног про-тек-то-ра-та Ује-ди-ње-них на-ци-ја на Ко-со-ву и Ме-то-хи-ји .

Кључ-не ре-чи: пар-тиј-ско-по-ли-тич-ки и иде-о-ло-шки де-тер-ми-ни-зам, ет-нич-ки кон-фликт, се-це-си-о-ни-зам, вред-но-сна свест.

Иво-на Ла-ђе-вац и Дра-ган Ђу-ка-но-вић

Ин-сти-тут за ме-ђу-на-род-ну по-ли-ти-ку и при-вре-ду

Бе-о-град

КО-СО-ВО – ИЗ-МЕ-ЂУ ПРО-КЛА-МО-ВА-НЕ МУЛТИЕТНИЧ-НО-СТИ И СТВАР-НЕ

ЕТ-НИЧ-КЕ ПОДЕ-ЉЕ-НО-СТИ*

Са-же-так: Ауто-ри у овом ра-ду ана-ли-зи-ра-ју ме-ђу-ет-нич-ке од-но-се на Ко-со-ву на-кон јед-но-стра-но про-гла-ше-не не-за-ви-сно-сти овог ен-ти-те-та 17. фе-бру-а-ра 2008. го-ди-не. С тим у ве-зи они по-себ-но ука-зу-ју на дра-стич-ну из-ме-ну ет-нич-ке струк-ту-ре по-кра-ји-не у раз-до-бљу од 1981. до 2008. го-ди-не, као и на ево-лу-ци-ју на-стан-ка не-фор-мал-не срп-ске те-ри-то-ри-јал-не ауто-но-ми-је на Ко-со-ву –

За-јед-ни-це

срп-ских

оп-шти-на

и

на-се-ља

Ко-со-ва

и

Ме-то-хи-је

од

2003. го-ди-не. По-се-бан ак-це-нат у овој ана-ли-зи ста-вљен је на устав-но ре-гу-ли-са-ње ста-ту-са ет-нич-ких за-јед-ни-ца на Ко-со-ву, као и на њи-хо-ву за-га-ран-то-ва-ну за-сту-пље-ност у по-ли-тич-ким ин-сти-ту-ци-ја-ма и ор-га-ни-ма јав-не упра-ве. Ме-ђу-тим, ауто-ри за-кљу-чу-ју да је Ко-со-во у скла-ду са Уста-вом из 2008. го-ди-не и по-ред број-них гра-ђан-ских про-кла-ма-ци-ја за-пра-во де-фи-ни-са-но као ет-но-на-ци-о-нал-на „др-жа-ва“ Ал-ба-на-ца.

Кључ-не ре-чи: Ко-со-во, Све-о-бу-хват-ни пред-лог за ре-ше-ње ста-ту-са Ко-со-ва, Устав, ме-ђу-ет-нич-ки од-но-си, Ал-бан-ци, Ср-би, За-јед-ни-ца срп-ских оп-шти-на и на-се-ља Ко-со-ва и Ме-то-хи-је, Ро-ми, Бо-шња-ци, Го-ран-ци, Тур-ци.

Јелена По-но-мар-јо-ва

Фонд за стра-те-шку културу

Москва

Ква-зи-др-жав-ност као ин-стру-мент хе-ге-мо-ни-је: слу-чај Косово

Са-же-так: Овај рад раз-ма-тра ко-ре-не ко-сов-ског про-бле-ма, по-ла-зе-ћи од Бер-лин-ског кон-гре-са 1878. го-ди-не, и по-ја-ву ква-зи-др-жав-но-сти по-ве-зу-је са ши-ре-њем гло-бал-ног упра-вља-ња. У си-ту-а-ци-ји ка-да се за-о-штра-ва свет-ска кон-ку-рен-ци-ја по пи-та-њу ми-не-рал-них ре-сур-са, те-жња за ус-по-ста-вља-њем ре-жи-ма спо-ља-шњег упра-вља-ња на Ко-со-ву ве-о-ма је ло-гич-на. Во-де-ћим за-пад-ним др-жа-ва-ма ни-је од-го-ва-ра-ла оп-ци-ја очу-ва-ња Ко-со-ва под ју-рис-дик-ци-јом Бе-о-гра-да са при-хва-та-њем Ср-би-је у „ве-ли-ку Евро-пу“, већ је ку-ди-ка-мо бо-ље ре-ше-ње „ин-тер-на-ци-о-на-ли-за-ци-ја“ срп-ских ре-сур-са. На-и-ме, на-кон рас-па-да би-по-лар-ног све-та упра-во ова ва-ри-јан-та мо-гу-ћ-но-сти до-би-ја-ња при-сту-па си-ро-ви-на-ма по-ста-ла је ја-ко по-пу-лар-на ме-ђу зе-мља-ма-хе-ге-мо-ни-ма. У том сми-слу, Ко-со-во не пред-ста-вља „је-дин-ствен слу-чај“, већ је са-мо је-дан од ја-сних при-ме-ра ства-ра-ња ве-штач-ких те-ри-то-ри-јал-но-по-ли-тич-ких су-бје-ка-та са „про-бле-ма-тич-ном“ др-жав-но-шћу.

Кључ-не ре-чи: ква-зи-др-жав-ност, гло-бал-но упра-вља-ње, Ко-со-во, не-за-ви-сност.

Дра-го-мир Ан-ђел-ко-вић

Но-ва срп-ска по-ли-тич-ка ми-сао

Бе-о-град

КО-СО-ВО КАО ОГЛЕ-ДА-ЛО ЕВРОП-СКОГ ИДЕН-ТИ-ТЕ-ТА СР-БА

Са-же-так: Овај рад је усред-сре-ђен на ор-ган-ску ве-зу из-ме-ђу европ-ског иден-ти-те-та Ср-ба и по-ли-ти-ке ак-тив-не за-шти-те те-ри-то-ри-јал-ног ин-те-гри-те-та Ср-би-је. Европ-ске ин-те-гра-ци-је су про-и-за-шле из ин-те-ре-са Фран-цу-ске, Не-мач-ке и дру-гих зе-ма-ља ЕУ, а ни-су ре-зул-тат емо-ци-ја. Успон За-па-да био је уте-ме-љен на праг-ма-ти-зму и те-жњи ка ве-ћој мо-ћи, а не на ал-тру-и-зму. Ла-тин-ска реч id
en

-
ti

-

tas

, из ко-је је из-ве-ден тер-мин иден-ти-тет, зна-чи „исто-вет-ност“. Оту-да спрем-ност да се ис-трај-но бра-не ви-тал-ни на-ци-о-нал-ни ин-те-ре-си пред-ста-вља пра-ви тест европ-ског иден-ти-те-та Ср-ба. Сва-ка др-жа-ва у са-ста-ву ЕУ то чи-ни, чак и у ве-зи са пи-та-њи-ма ко-ја ни-су та-ко ва-жна као што је те-ри-то-ри-јал-ни ин-те-гри-тет зе-мље. Ре-ћи „Ко-со-во је Ср-би-ја“, и би-ти спре-ман да се у при-лог то-ме ду-го-роч-но ра-ди, ујед-но зна-чи и да су Ср-би Евро-пља-ни на исти на-чин као што су то Ен-гле-зи, Фран-цу-зи или Нем-ци.

Кључ-не ре-чи: иден-ти-тет, на-ци-о-нал-ни ин-те-рес, те-ри-то-ри-јал-ни ин-те-гри-тет, праг-ма-ти-зам, до-след-ност, на-пре-дак, Евро-па, Ср-би, Ко-со-во.

Вла-дан Ку-тле-шић

Ме-га-тренд уни-вер-зи-тет

Бе-о-град

ВЕ-НЕ-ЦИ-ЈАН-СКА КО-МИ-СИ-ЈА О УСТА-ВУ СР-БИ-ЈЕ

Са-же-так: *Ве-не-ци-јан-ска ко-ми-си-ја осно-ва-на је 1990. го-ди-не као са-ве-то-дав-но те-ло за устав-на пи-та-ња Са-ве-та Евро-пе и пре-ма тврд-њи ње-них чла-но-ва по-ста-ла је ме-ђу-на-род-но при-зна-ти не-за-ви-сни прав-ни са-ве-то-да-вац ко-ји пружа устав-но-прав-ну пр-ву по-моћ по-је-ди-нач-ним др-жа-ва-ма. Пре не-го што кри-тич-ки раз-мо-три са-др-жи-ну Ми-шље-ња Ко-ми-си-је о Уста-ву Ср-би-је тре-ба уста-но-ви-ти од ко-га, ка-ква и ко-ме се ну-ди пр-ва по-моћ, а на-ро-чи-то да ли је та пр-ва по-моћ струч-на и не-за-ви-сна. На-кон раз-ма-тра-ња Ми-шље-ња Ко-ми-си-је о Уста-ву Ср-би-је за-кљу-чу-је се да је оно ду-бо-ко и те-шко оп-те-ре-ће-но по-ли-тич-ким пре-фе-рен-ци-ја-ма, да је ње-гов струч-ни зна-чај, сем ма-њег бро-ја из-ри-чи-то на-зна-че-них из-у-зе-та-ка, ма-ли, а по-не-кад и три-ви-ја-лан и да Устав Ср-би-је за-слу-жу-је озбиљ-ни-ју и струч-ни-ју оце-ну и кри-ти-ку од оне ко-ју је из-не-ла Ве-не-ци-јан-ска ко-ми-си-ја.*

Кључ-не ре-чи: *Ве-не-ци-јан-ска ко-ми-си-ја, Устав Ср-би-је, прав-на по-моћ, прав-на ана-ли-за.*

На-да Ра-ду-шки

Ин-сти-тут дру-штве-них на-у-ка

Бе-о-град

РЕШАВАЊЕ МАЊИНСКОГ ПИТАЊА У РАЗ-ВИ-ЈЕНИМ ЕВРОП-СКИМ ДР-ЖА-ВА-МА – ОЛАНД-СКА ОСТР-ВА КАО УЗОР

Са-же-так: *За-шти-та ма-њи-на пред-ста-вља јед-но од кључ-них по-ли-тич-ких пи-та-ња,*

бу-дући да на-ци-о-нал-не ма-њи-не мо-гу би-ти ка-ко фак-тор уна-пре-ђе-ња ме-ђу-су-сед-ских од-но-са, та-ко и стал-ни „ка-мен спо-ти-ца-ња“. По-ло-жај и за-шти-та ма-њи-на су до-бар по-ка-за-тељ ефи-ка-сно-сти ма-њин-ске по-ли-ти-ке, по-ли-ти-ке мул-ти-кул-тур-ал-но-сти, сте-пе-на де-мо-кра-ти-за-ци-је и по-ли-тич-ке ста-бил-но-сти сва-ке др-жа-ве. Ет-нич-ки кон-флик-ти и ма-њин-ски про-бле-ми на-шли су плод-но тло на под-руч-ју Бал-ка-на, али ни-су не-по-зна-ти ни у раз-ви-је-ним де-мо-крат-ским др-жа-ва-ма. По-зи-тив-на ис-ку-ства не-ких од раз-ви-је-них европ-ских зе-ма-ља мо-гу пред-ста-вља-ти пу-то-каз ка ре-ша-ва-њу ма-њин-ских про-бле-ма у дру-гим др-жа-ва-ма. Из тог раз-ло-га по-себ-ну па-жњу по-све-ти-ће-мо ана-ли-зи ве-ћин-ско-ма-њин-ских од-но-са у Фин-ској, ко-ја је пи-та-ње по-ло-жа-ја и за-шти-те швед-ске на-ци-о-нал-не ма-њи-не на Оланд-ским остр-ви-ма ре-ши-ла на из-у-зет-но ефи-ка-сан и успе-шан на-чин.

Кључ-не ре-чи: *ет-нич-ки кон-флик-ти, на-ци-о-нал-не ма-њи-не, Фин-ска, ауто-но-ми-ја, Оланд-ска остр-ва.*

Лор-на Штр-бац

НСПМ

Београд

Кул-тур-на гло-ба-ли-за-ци-ја

Са-же-так: У ра-ду се ана-ли-зира појам кул-тур-не гло-ба-ли-за-ци-је. Ука-зу-је се на фе-но-мен ре-ак-ту-е-ли-за-ци-је пој-ма кул-тур-е у со-ци-о-ло-ги-ји, и ис-ти-чу фак-то-ри ко-ји су до-при-не-ли тој ре-ак-ту-е-ли-за-ци-ји. Те-о-риј-ска ре-ак-ту-е-ли-за-ци-ја пој-ма кул-тур-е је ком-па-ти-бил-на про-ме-на-ма у са-мој ствар-но-сти ко-је су про-ис-те-кле из кул-тур-не гло-ба-ли-за-ци-је. Кул-тур-на гло-ба-ли-за-ци-ја има раз-ли-чи-те аспек-те и кон-тра-дик-ци-је, мо-же се схва-ти-ти не са-мо као ве-стер-ни-за-ци-ја, не-го и као

про-цес ко-ји угро-жа-ва и за-пад-ну кул-ту-ру. По-ме-ну-та је уло-га гло-бал-них ме-ди-ја у кул-тур-ној гло-ба-ли-за-ци-ји. На кра-ју је ста-вљен ак-це-нат на кул-тур-ни нео-ли-бе-ра-ли-зам ко-ји за-јед-но са по-ли-тич-ким и еко-ном-ским нео-ли-бе-ра-ли-змом ства-ра кон-зи-стен-тан иде-о-ло-шки про-је-кат ле-ги-ти-ма-ци-је гло-бал-них про-ме-на.

Кључ-не ре-чи: *кул-ту-ра, кул-тур-на гло-ба-ли-за-ци-ја, гло-бал-ни ме-ди-ји, кул-тур-ни нео-ли-бе-ра-ли-зам.*

Зоран Крстић

Факултет политичких наука

Универзитет у Београду

ГЛО-БА-ЛИ-ЗА-ЦИ-ЈА И ДЕ-СУ-ВЕ-РЕ-НИ-ЗА-ЦИ-ЈА

Са-же-так: Кла-сич-но од-ре-ђе-ње др-жа-ве об-у-хва-та три еле-мен-та: те-ри-то-ри-ју, ста-нов-ни-штво и су-ве-ре-ну власт. У ужем, тзв. кла-сном ве-бе-ров-ском сми-слу др-жа-ва је ор-га-ни-за-ци-ја вла-да-ју-ће кла-се ко-ја рас-по-ла-же мо-но-по-лом ле-ги-тим-не фи-зич-ке при-ну-де. У ужем, ор-га-ни-за-ци-о-ном сми-слу др-жа-ва пред-ста-вља ор-га-ни-за-ци-ју по-ли-тич-ких ак-те-ра: по-ли-тич-ких пар-ти-ја, ин-те-ре-сних гру-па, гру-па за при-ти-сак, по-ли-тич-ких по-кре-та, не-вла-ди-них ор-га-ни-за-ци-ја, по-је-ди-на-ца као би-ра-ча итд. У нај-у-жем функ-ци-о-нал-но-ин-сти-ту-ци-о-нал-ном сми-слу, др-жа-ва је ор-га-ни-за-ци-ја по-ли-тич-ке вла-сти: из-вр-шне, за-ко-но-дав-не и суд-ске вла-сти. Но-во до-ба ко-је је по-че-ло са про-це-сом гло-ба-ли-за-ци-је ра-ди-кал-но је из-ме-ни-ло по-ме-ну-ту сли-ку др-жа-ве. Уме-сто др-жа-ве као су-ве-ре-не вла-сти до-би-ли смо др-жа-ву са бит-но огра-ни-че-ном вла-шћу. Та-лас гло-ба-ли-за-ци-је је до-вео до про-ме-не ста-ту-са и уло-ге на-ци-о-нал-них др-жа-ва у про-це-су фор-ми-ра-ња са-вре-ме-ног гло-бал-ног си-сте-ма, тј. за-ди-ра-ња „су-пра-на-ци-о-нал-них“ ор-га-ни-за-ци-ја, по-пут ММФ-а,

*Свет-ске бан-ке и Европ-ске уни-је, у уну-тра-шње ства-ри су-ве-ре-них др-жа-ва.
По-сле-ди-ца то-га је-сте ре-дук-ци-ја на-ци-о-нал-ног су-ве-ре-ни-те-та*

*Кључ-не ре-чи: гло-ба-ли-за-ци-ја, су-ве-ре-ни-за-ци-ја, де-мо-кра-ти-за-ци-ја,
на-ци-о-нал-на др-жа-ва, по-ли-тич-ки си-стем, пар-ти-је, вла-ди-не и не-вла-ди-не
ор-га-ни-за-ци-је, Европ-ска уни-ја, Ује-ди-ње-не на-ци-је*

Де-јан Вук Стан-ко-вић

Учитељски факултет

Београд

По-пе-ро-ва и Ха-је-ко-ва кри-тич-ка ре-ви-зи-ја ко-лек-ти-ви-зма

*Са-же-так: Аутор ана-ли-зи-ра основ-не прет-по-став-ке и глав-не ста-во-ве Фри-дри-ха
Ав-гу-ста фон Ха-је-ка и Кар-ла Рај-мун-да По-пе-ра, дво-ји-це два-де-се-то-ве-ков-них
кри-ти-ча-ра ко-лек-ти-ви-стич-ких иде-о-ло-ги-ја и на-уч-но-фи-ло-зоф-ских те-о-ри-ја
ко-је пред-ста-вља-ју њи-хов ин-те-лек-ту-ал-ни бек-гра-унд. По-сма-тра-на у*

*свом те-мат-ском кон-тек-сту, По-пер-Ха-је-ко-ва кри-тич-ка ана-ли-за ко-лек-ти-ви-зма је
све-о-бу-хват-на и ра-ди-кал-на. Она об-у-хва-та обла-сти ети-ке, по-ли-ти-ке,
еко-но-ми-је, епи-сте-мо-ло-шко-ме-то-до-ло-шких раз-ма-тра-ња. Као и*

у

*слу-ча-ју свих со-цио-по-ли-тич-ки сен-зи-тив-них уче-ња, и По-пер и Ха-јек су сво-ја
те-о-риј-ска схва-та-ња за-сно-ва-ли и уса-вр-ша-ва-ли под зна-чај-ним ути-ца-јем
исто-риј-ских до-га-ђа-ја ко-ји су обе-ле-жи-ли 20. век. Ипак, иако су те-о-риј-ско-на-уч-на
схва-та-ња ове дво-ји-це фи-ло-зо-фа под зна-чај-ним ути-ца-јем со-цио-исто-риј-ских
до-га-ђа-ја, она се не мо-гу ис-кљу-чи-во све-сти на њих. У скло-пу њи-хо-вих уче-ња
раз-ви-је-на је пла-у-за-бил-на пој-мов-на апа-ра-ту-ра ко-ја све-до-чи о зна-чај-ном ни-воу
њи-хо-вог објек-тив-но-ра-ци-о-нал-ног са-др-жа-ја не-сво-ди-вог на ван-те-о-риј-ске*

фак-то-ре њи-хо-ве ин-тер-пре-та-ци-је. Без об-зи-ра на мно-ге пла-у-за-бил-не при-го-во-ре, кон-цеп-ту-ал-ни оквир ових те-о-ри-ја тво-ри њи-хо-ву ин-фор-ма-тив-ну вред-ност. Ин-фор-ма-тив-на вред-ност очи-ту-је се у дво-стру-ком сми-слу: 1) ства-ра-ње пла-у-за-бил-не экс-пла-на-тор-не осно-ве за раз-у-ме-ва-ње кра-ха со-ци-ја-ли-стич-ких по-ли-тич-ко-еко-ном-ских по-ре-да-ка и 2) об-ја-шње-ње ком-па-ра-тив-них пред-но-сти ли-бе-рал-не де-мо-кра-ти-је и ка-пи-та-ли-стич-ког мо-де-ла еко-но-ми-је у од-но-су на њи-хо-ву со-ци-ја-ли-стич-ку по-ли-тич-ко-еко-ном-ску ал-тер-на-ти-ву.

Кључ-не ре-чи: *Фри-дрих фон Ха-јек, Карл По-пер, ети-ка, по-ли-ти-ка, еко-но-ми-ја, со-ци-ја-ли-стич-ки по-ли-тич-ко-еко-ном-ски по-ре-да-к, ли-бе-рал-на де-мо-кра-ти-ја, ка-пи-та-ли-стич-ки мо-дел еко-но-ми-је.*

Алек-сан-дар Па-на-рин

ХРИ-ШЋАН-СКИ ФУН-ДА-МЕН-ТА-ЛИ-ЗАМ ПРО-ТИВ „ТР-ЖИ-ШНОГ ТЕ-РО-РИ-ЗМА“*

Са-же-так: Са-вре-ме-но дру-штво отво-ре-но се ра-за-ра (ру-ско бр-же од дру-гих). И ра-за-ра га ње-гов но-ви „иле-гал-ни чо-век“, ко-ји је нео-че-ки-ва-но опу-но-мо-ћен да ства-ра „тр-жи-шне ре-фор-ме“. Ка-ко је нео-бич-но да се у Ру-си-ји ду-бо-ка иле-га-ла до-ко-па-ва вла-сти већ два пу-та у то-ку јед-ног ве-ка. На по-чет-ку 20. ве-ка то је би-ло по-ли-тич-ко под-зе-мље ре-во-лу-ци-је, ко-је је, као ре-зул-тат Ок-то-бар-ског пре-вра-та, уста-но-ви-ло сво-ју дик-та-ту-ру. На кра-ју 20. ве-ка на власт је до-шло „еко-ном-ско под-зе-мље“ тај-них бур-жу-ја, ко-ји су ду-го но-си-ли ма-ску пар-тиј-ске но-мен-кла-ту-ре и ко-нач-но од-лу-чи-ли да зба-це ја-рам пар-тиј-ско-иде-о-ло-шких оба-ве-за са се-бе, и за-поч-ну са „истин-ским жи-во-том“. Али, као и сва-ко под-зе-мље, они се, као и обич-но, бо-је истин-ске, прин-ци-пи-јел-не и не-под-ми-тљи-ве вла-сти. Иде-је та-кве вла-сти из-гле-да-ју им као „фун-да-мен-та-ли-стич-ке“ и за-то је бор-ба са фун-да-мен-та-ли-змом, тј. са све-шћу, ко-ја је озбиљ-но усме-ре-на на ви-ше, не-про-ла-зне вред-но-сти, да-нас про-гла-ше-на за ин-тер-на-ци-о-нал-ну ду-жност ли-бе-рал-них гло-ба-ли-ста. Њи-хов кре-до је тр-жи-ште као са-мо-до-во-љан си-стем
,
без по-тре-ба за ин-тер-вен-ци-јом др-жа-ве, ни-ти за ме-ша-њем ин-стан-ци-ја ко-је ова-пло-ћу-ју ви-шу, мо-рал-но-ре-ли-ги-о-зну иде-ју.

CONTENTS

NEW SERBIAN POLITICAL THOUGHT

New Edition, vol. XVI (2008), no. 1–2

Editorial 3

TOPIC OF THE ISSUE: KOSOVO AND SERBIA'S EUROPEAN IDENTITY

Radmila Nakarada

European Response to a European Problem 7

Bogdana Koljević

Kosovo and The European Union – Identity and Democracy Issues 19

Slobodan Samardžić

Sovereignty – Determination – Secession 33

Goran Nikolić

Albanian Population Boom in Kosovo after Second World War 51

Slobodan Miladinović

Kosovo Status Negotiations – A Serbian Point of View 67

Ivona Lađevac and Dragan Đukanović

Kosovo – Between Proclaimed Multiethnicity and Ethnic Division in Reality 93

Elena Ponomareva

Quasi-statehood as an Instrument of Hegemony: The Case of Kosovo 105

Dragomir Anđelković

Kosovo, the Test of the European Identity of the Serbs 121

Studies

Vladan Kutlešić

Venice Commission on The Constitution of Serbia 137

Nada Raduški

Solving of Minority Issues in Developed European States

– Aland Island as a Paradigm 153

Lorna Štrbac

Cultural Globalization 167

Zoran Krstić

Globalization and Desovereignization 189

Dejan Vuk Stanković

Popper's and Hayek's Critical Revisions of Collectivism 207

Translation

Aleksandar Panarin

Christian Fundamentalism against "Market Terrorism" 227

Reviews

Dejan Petrović

Partnership instead of Enmity

(John Lloyd: Šta mediji rade našoj politici) 249

Dobrica Gajić

Balkans in 21st Century

(Anđelo Tambora: Kavur i Balkan) 253

Nebojša Vuković

The Future Path of Russia

(Юрий Николаевич Голубчиков, Владимир Федорович Нестеренко:

Будущее России.) 265

Mario Brudar

Futile Engagement

(Branislav Krstić: Amputirano Kosovo – odbrana Miloševića

koja traje) 272

Milica Vesković

From Myth to Identity

(Pjotr Kuncevič: Legenda Evrope) 275

Slaviša Orlović

From Individual to Collective Freedom

(Vojislav Stanovčić: Politička teorija) 279

Contents 287

SUMMARIES

Radmila Nakarada

EUROPAN RESPONSE TO A EUROPAN PROBLEM

Summary

This paper starts with the hypothesis that the attitude of EU toward the disintegration of Yugoslavia, and particularly to the Kosovo intricacies, suspended the principles on which it was founded and those it promoted. In that way it undermined peace consensus and the consensus that state borders should not be changed in a violent way, by which it contributed to disturbing the rule of law, rehabilitation of the use of force and spreading chaos and confusion. The author finds that EU resorted to use of non-European responses because of its hegemonic aspirations and because it found it necessary to discipline and pacify Serbia. At the end of the paper the author mentions the contradictions of realism which does not fully develop the consequences of its pragmatism.

Key words: EU, Serbia, Kosovo, International Law, peace consensus, realism, illusions, force.

Bogdana Koljević

KOSOVO AND THE EUROPEAN UNION – IDENTITY AND DEMOCRACY ISSUES

Summary

The article begins with a review of the relation between national and supranational identity patterns in modern political theory and practice. The author argues that the idea of a “world state“, contrary to the original plan and along with the idea of the universal model of liberal western democracy actually served to promote American national interest. In the previous decade the implementation of the US political project was a synthesis of neopragmatism, postmodernism and crypto-Schmittianism, and lack of a clear and consistent ideological profile is one of the main reasons for its failure and of discrediting the ideas of democracy and pluralism, which was a side-effect. On the other hand, the EU project, belonging to the first

transnational union in history, notionally and practically allowed the possibility of forming a political community with different identity pattern, but lack of conceptual framework and agreement about key principles has led to the growing impression that forming a European identity is not realistic, regardless of whether we are dealing with its legal or normative components. The context in which strategic convergence of the US and EU permanently expands and it jeopardized both the political subjectivity of the EU, the European idea of democracy and structure of international relations in general. An arbitrary attitude toward the question of national identity and international law has created a dilemma about Serbia's choice between Kosovo and EU, by which EU indirectly indirectly sided with the constitution of an arbitrary "society of democracies", which is a product of liberal interventionism.

Key words: national identity, democracy, transnational identity, Kosovo, EU, USA, liberal interventionism.

Slobodan Samardžić

SOVEREIGNTY – SELF-DETERMINATION – SECESSION

Summary

The starting point of this article is that in recent years Kosovo proved to be a good testing ground for checking the capability of the international community, readiness of both Serbs and Albanians to make compromise and the values underlying the modern political order, especially the one established in Europe. In that sense, the author analyzes the notion of "precedent", distinguishing the negative meaning of precedent in international relations and its positive meaning, which refers to a possible way of settling internal relations. The argument that the "precedent character" of the Kosovo issue should in no way be interpreted as "precedent" in its primary sense is given through an analysis of the Kosovo case as a classic example of secession, i.e. through the political/legal fact that the dispute between the Serbs and Albanians is a conflict between sovereignty and secession. Starting with the fact that there is a conflict between the right of a state to claim its sovereignty and the right of an ethnic community to self-determination, in the other part of the paper the author elaborates on the

legal-normative and the theory-based approaches. He concludes that in both senses the question of secession faces both formal and material difficulties and that the consequences of Kosovo's secession, as a "precedent" in its negative meaning, will permanently have a conflicting character and an impact on the future and stability of the Balkans.

Key words: sovereignty, secession, unique case, self-determination, legal-normative approach, theory-based approach, stability.

Goran Nikolić

ALBANIAN POPULATION BOOM IN KOSOVO AFTER SECOND WORLD WAR

Summary

Albanian population growth in Kosovo-Metohija after the Second World War is a result of demographic processes which took place among them in this period (increased difference between death and birth rates). Economic, health, education and welfare policy measures and better standard of living resulted in much lower death rate (among infants and adults), whereas birth rate remained the same or decreased slightly. Because of its structure, the economy could not deal with surplus labor and thus create an economic basis for Albanian women to emancipate. A stout patriarchal system in which Kosovo-Metohia Albanians lived strongly opposed to family planning. Morality, prejudice and ignorance also played a part in it. The communist regime, with its nature (collectivism) and policies of making deals and inclusion of patriarchal leaders contributed to sustaining the patriarchal system.

Key words: Albanian population, Kosovo and Metohia, death and birth rates, patriarchal system.

Slobodan Miladinović

KOSOVO STATUS NEGOTIATIONS – A SERBIAN POINT OF VIEW

Summary

Results of empirical research point to the fact that among Serbian citizens there is a dominant modal attitude, shared by more than half of the subjects, that the fairest outcome of Kosovo negotiations should be an (extended) autonomy within Serbia. On the other hand, many subjects think that the negotiations will end in Kosovo's independence. We have ascertained that the axiological moment is of crucial importance for taking an attitude toward the fair outcome and that rational moments are not sufficiently taken into account. The fact that the majority of subjects would strongly oppose to possibility that Serbia's accelerated accession to the EU might depend on granting autonomy to Kosovo-Metohija (by Serbia). The text analyzes the impact of partisan, political and ideological determinism on attitudes toward the Kosovo crisis and our conclusion is that there are two groups of voters and supporters of leading parliamentary parties which can be described as hardliners (DSS, SRS and SPS) and softliners (LDP, G 17+ and DS) when it comes to attitudes toward the outcome of the Kosovo status negotiations; LDP voters can be described as ultra-softliners. At the end of the paper there is a section about sociological and historical contexts of the Kosovo crisis and how it could be solved, and the most realistic and historically productive way would be to form a long-term protectorate of the United Nations.

Key words: partisan, political and ideological determinism, ethnic conflict, secessionism, value-awareness.

Ivona Lađevac and Dragan Đukanović

KOSOVO BETWEEN PROCLAIMED MULTIETHNICITY AND ETHNIC DIVISION IN REALITY

Summary

The authors of this paper analyze ethnic relations in Kosovo since February 17th 2008, when this entity unilaterally proclaimed its independence. In this connection they focus on dramatic changes in ethnic structure in the period between 1981 and 2008 and on the evolution of informal Serbian territorial autonomy in Kosovo – the Association of Serbian Municipalities and Communities in Kosovo-Metohija, established in 2003. This analysis places a special emphasis on constitutional regulation of ethnic community status in Kosovo and their guaranteed presence in political institutions and public administration. However, the authors conclude that in spite of many citizen-oriented proclamations Kosovo is actually defined as an ethnic and national state of Albanians in its 2008 Constitution.

Key words: Kosovo, the Comprehensive Proposal for Kosovo Status Settlement, Constitution, ethnic relations, Albanians, Serbs, the Association of Serbian Municipalities and Communities in Kosovo-Metohija, Romanies, Bosnians, Goranis, Turks.

Elena Ponomareva

QUASI-STATEHOOD AS AN INSTRUMENT OF HEGEMONY: THE CASE OF KOSOVO

Summary

This paper analyzes the roots of the Kosovo issue, starting with the Berlin Congress (1878), and it links the phenomenon of quasi-statehood with the spread of global management. In the situation when the mineral resources competition is becoming tense, it is quite logical that there is a tendency to start a regime of foreign rule in Kosovo. Major Western countries did not

find it convenient to leave Kosovo under Belgrade's jurisdiction along with the acceptance of Serbia in "Great Europe". They instead decided to "internationalize" Serbian resources. After the disintegration of the bipolar world, this option for gaining access to raw materials became very popular among hegemon. In that sense Kosovo is not a "unique case", but just one of clear examples of creating artificial territorial and political subjects whose statehood is "problematic."

Key words: quasi-statehood, global management, Kosovo, independence.

Dragomir Anđelković

KOSOVO, THE TEST OF THE EUROPEAN IDENTITY OF THE SERBS

Summary

This paper is focused on the organic connection between the European identity of the Serbs and the policy of active protection of the territorial integrity of Serbia. European integrations emerged from the interests of France, Germany and other countries of EU, not as a result of emotions. The rise of the West was based on the pragmatism and striving for power, not on altruism. The Latin world *identitas*, from which the modern term identity was derived, means „the same“. Therefore, the real test of the European identity of the Serbs is their readiness to protect their vital national interests persistently. Every EU nation does so, even regarding the issues which are not as important as the territorial integrity of the country. Obviously, to say "Kosovo is Serbia", and to be ready to insist on it in the long term, also means the Serbs are Europeans in the same way as the English, the French or the Germans.

Key words: identity, national interest, territorial integrity, pragmatism, consistency, progress, Europe, Serbs, Kosovo.

Vladan Kutlešić

VENICE COMMISSION ON THE CONSTITUTION OF SERBIA

Summary

The Venice Commission was founded in 1990 as advisory body for European Council's constitutional issues and, according to its members, it became an internationally recognized independent legal advisory body which helps individual states in dealing with legal and constitutional issues. Before a critical analysis of the opinion of the Venice Commission about the Constitution of Serbia we should determine who offers primary aid, its nature and who it is offered to and ascertain whether that aid is professional and independent. After analyzing the Commission's opinion about the Constitution of Serbia we concluded that it is heavily burdened with political preferences, that its professional significance, excluding a small number of explicitly stated exceptions, is small, sometimes even trivial and that the Constitution of Serbia deserves a more serious and professional evaluation than one given by the Venice Commission.

Key words: Venice Commission, Constitution of Serbia, legal assistance, legal analysis.

Nada Raduški

SOLVING OF MINORITY ISSUES IN DEVELOPED EUROPEAN states – ALAND ISLAND AS A PARADIGM

Summary

Protection of minorities represents one of the key political questions having in mind that national minorities could be a factor of promoting relations between neighboring countries, as well as a constant „stumbling block“. The position and protection of minorities are a good indicator of the efficiency of multicultural politics, degree of democratization and political stability of every country. Ethnic conflicts and minority problems have found suitable grounds in the Balkan region, although they are not uncommon in developed democratic countries as well. The positive experience of some of those countries may give an example on how to solve the minority problems in other countries. For that reason we will pay special attention to the analysis of the majority-minority relationships in Finland, which has solved the minority matter in an efficient and successful way in the region of Aland islands.

Key words: ethnic conflicts, national minorities, Finland, autonomy, Aland islands.

Lorna Štrbac

CULTURAL GLOBALIZATION

Summary

The aim of this paper is to analyze cultural globalization. The author points to the phenomenon of reactualization of the concept of culture in sociology and emphasizes the factors which contributed to it. Theoretical reactualization of the concept of culture is compatible with the changes in the reality brought about by cultural globalization. Cultural globalization has different aspects and contradictions, it can be understood not only as westernization, but also as a process which puts Western culture into danger as well. The author mentions the role of global media in cultural globalization. At the end of the paper the author highlighted cultural neoliberalism which, along with political and economic neoliberalism, forms a consistent ideological project of legitimization of global changes.

Key words: culture, cultural globalization, global media, cultural neo-liberalism.

Zoran Krstić

GLOBALIZATION AND DESOVEREIGNIZATION

Summary

The classic definition of the state comprises three elements: territory, population and sovereign authority. In a restricted, class-oriented Weberian sense, the state is the organization of the ruling class which claims a monopoly on the legitimate use of physical force. In terms of its organization, the state is an organization of political actors, i.e. political parties, interest groups, pressure groups, political movements, non-governmental organizations, individual voters, etc. In the most restricted, functional and institutional sense, it is an organization of political power: executive, judiciary and legislative. The new age which started with the process of globalization radically changed the aforementioned image of the state. Instead of state as sovereign authority, what we have is a state whose authority is strictly limited. A wave of globalization brought about a change in status and a different role of nation states in the process of forming the contemporary global system, i.e. incursion of "supranational" organizations, such as IMF, World Bank and EU into internal affairs of sovereign states. The effect of this is reduction of national sovereignty.

Key words: globalization, sovereignization, democratization, nation state, political system, political parties, governmental and non-governmental organizations, European Union, United Nations.

Dejan Vuk Stanković

POPPER'S AND HAYEK'S CRITICAL REVISIONS OF COLLECTIVISM

Summary

The author analyzes basic hypotheses and crucial attitudes of Friedrich August von Hayek and Karl Raimund Popper, two twentieth-century critics of collectivist ideologies and scientific/philosophic theories which represent their ideological background. Just like in cases of all other sociopolitical sensitive theories, both Popper and Hayek founded and developed their theories under considerable impact of historic events which left their mark on the twentieth century. Their theoretical and scientific views cannot be simply reduced to social and historic events, although they were influenced by them. They developed a plausible conceptual framework which testifies that there is a considerable level of their objective and rational content which cannot be reduced to non-theoretic factors of their interpretation. Regardless of many plausible objections, the conceptual framework of these theories is the core of their informative value. There are two facets of their informative value: 1) making a plausible theoretical basis for understanding the collapse of socialist political/economic orders and 2) explanation of comparative advantages of liberal democracy and capitalist economy in relation to their socialist alternative.

Key words: Friedrich August von Hayek, Karl Popper, ethics, politics, economy, socialist political-economic order, liberal democracy, capitalist model of economy.

Aleksandar Panarin

CHRISTIAN FUNDAMENTALISM AGAINST "MARKET TERRORISM"

Summary

Modern society, Russian in particular, is being overtly destroyed. Its product, the new “illegal man”, who unexpectedly became authorized to introduce “market reforms” is the one who does it. The fact that the underground seized power in Russia twice in a hundred years is so bizarre. At the beginning of the 20th century it was the political underground of the Revolution which established its dictatorship in the aftermath of the October overthrow. At the end of the 20th century the “economic underground” of covert bourgeois came to power. They had long lived under the veil of party nomenclature and eventually decided to cast off the yoke of partisan and ideological duties and start living a “real life”. However, as is the case with the underground, they are normally afraid of truly principled and incorruptible authority. They consider the ideas of such an authority to be “fundamentalist”, and fight against fundamentalism, i.e. consciousness which is usually directed toward higher and lasting values, is nowadays a proclaimed international duty of liberal globalists. Their credo is the market as a self-sufficient system, which does not need state interventions or involvement of institutions which embody lofty, moral and religious ideas. We are now about to speak about how the market and religious (primarily Christian Orthodox) fundamentalism treat the values of progress and the outcome of the impending conflict between them.